

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HAÄLEKANDJA

NR. 1

VEEBRUAR 1936

3. AASTAKAIK

Uue aasta ülesanded

Võime kindlalt astuda uude aasta. Möödunud aasta ei toonud meile ei pettumusi ega kahetsusi. Tõsi küll, meie püüded ei ole mitte kõik täitunud — kuid seda ei saagi nõuda, eriti veel erakorralistes oludes viibivana. Aga palju on korda saadetud, mida oleme eesmärgiks seadnud.

Trükitöölised näitasid veel kord — vanumatult kinni hoides organisatsioonidest, ületatakse kõik raskused. Trükitöölised mõistsid hüüdsõna — häda ajal on töölise paremaks sõbraks tugev ametiühing. Sellest tingituna ka järjest suurenev liikmete arv. Organisatsioonid on kindlad — täielik üksmeel valitseb igalpool. Ka siin on teostatud hüüdsõna — üks siht, üks organisatsioon, üks vaenlane.

Oleme kindlipidanud põhimõttest: organisatsioon ei ole kohaks katsetele, hüpetele ja sinna-tänna visklemisele. Sihikindel töö ja organisatsiooniline alus on väljakujunenud. Seda rada on kerge edasi minna.

Ametiühingute sihiks on palgaliste elutaseme tõstmine ja palgaliste kaitse tööjõu väljakurnamise eest. See töö peab minema kuni täieliku vabastamiseni ettevõtja meelevalta alt.

Seni tuleb teha läbi aga etapid:

- 1) kõikide kutsetöölaliste organiseerimine ühingu ümber;
- 2) palga- ja töötingimuste parandamine.

Viimast etappi ei saa aga teostada enne, kui suurem osa töölisi on organiseerunud ühingu ümber.

Seepärast oli möödunud aasta esimese etappi võitmiseks. Siin oli meil musttuhat küsimusi lahendada. Siin oli vaja luua usk ühingu usaldusmeestesse organiseerimistöe alustamiseks, õhutada ja korraldada koosolekuid, igalpool abiks olla liikmete verbimisel töökohtadel. Usalduse võitmiseks ja huvi äratamiseks ühingu vastu tuli arendada kind-

lustusfondid nii vanaduse-, invaliidsuse, tööpuuduse, reisuabi jne. puhul.

Selle töö tulemusena võimegi märkida bilanssi liikmete arvu 570 peale. See ei ole kahtlemata veel küllaldane, aga siiski 1934. a. võrreldes, tõus üle 100%.

1935. a. arvele tuleb kirjutada ka uue Võru-Petseri trükitöölise ühingu asutamine.

Teist etappi oleme suutnud vähe parandada, mida kahtlemata oli raskegi teostada, sest liikmete arv oli selleks veel väike. Aga juba neis kohtades, kus liikmete arv oli suure protsendiline, teostati osalist palga- ja töötingimuste parandamist.

Peale selle oleme lahendanud rea organisatsioonilisi küsimusi, nagu puhkekodu maaala soetamine, liidu juubeli jne.

Ülaltoodut vaadeldes, võiksime märkida 1936. aasta sammusi. Meil ei tarvitse kunagi illusioone teha võimalikkude saavutuste kohta. Peame arvestama sellega ka, et 1936. a. võib tuua majanduslikku halvenemist üldse ja trükitööstusele eriti. Siis oleme sunnitud

NUMBRI SISUS:

Uue aasta ülesanded

Veebruari rahvahääletus

Inglise töölispartei kasv

Trükitööstuse eluküsimus

Tööliskoda ja töölised

Raamat — meie ühkus

Elutarbeainete kallinemine

Stahhanovi töömeetod Nõukogude Venemaal

Ameerika liitub rahvusvaheliselt

Pilk kolmanda riigi ellu

Meie organisatsioonidest

Teised ametiühingud

Eesti Trükitöölise Liidu ajaloost (lõpp)

Välismaine ringvaade

Tehnilised uudised

Ääremärkused

Kirjut maailmast

abistama omi liikmeid ja see pidurdab meie löögijõudu. Aga meie eelseisev töö on siiski silme ees ja need kaks etaapi peab alati sihiks seadma.

Seepärast organiseerimine veelgi intensiivsemaks. Pind on selleks soodus.

Palga- ja töötingimuste parandamine peab kollektiivlepinguga reguleeritama.

Ebaterve ja häiriv konkurents trükitöös- tuses peab kaotatama.

Neid ülesandeid on palju ja see nõuab meilt kõigilt — liikmetelt, ühingute juhatus- telt ja liidu juhatuselt — energilist ja kaalu- tud samme.

Selleks kohustab meid sündinud uus 1936. aasta!

Veebruari rahvahäätetus

Oma uue-aasta läkituses riigivanem K. Päts raadioringhäälingu kaudu pöördus rahva poole seletusega, et veebruarikuus tuleb rahvahäätetus. On otsustatud pöörduda rahva poole küsimusega, kas rahvas on valmis and- ma volitust rahvuskogu kokkukutsumiseks, kes rahva asemikuna otsustaks põhiseaduse muut- mise, täiendamise või muutmata jätmise.

Rahvaesinduskoda valitakse kava kohaselt isikuvälimise põhimõttel, nii et igast valimis- ringkonnast läheb rahvaesindusse ainult üks isik. Seesuguse korra juures võiks igas vali- misringkonnas võistelda ainult kaks või kõige rohkem kolm vastaskandidaati.

See oleks rahvaesinduse esimene osa, otse- ne rahvaesindus. Teine osa rahvaesindusest oleks ehitatud üles esindustele ja rajatud teis- tele alustele, nimelt rahva kutseesindustele. Peale kutseesinduste, meil loodud kodade esin- dajate, kuuluksid rahvaesindusse teise ast- messe ka kõrgemate riiklike asutuste — kiri- ku, omavalitsuste, ülikooli, kohtute, kaitseliidu, teatud osa kaitseväelaste ja vilunud riigi- ja avaliku elu tegelaste koondiste esindajad.

Seega meie tulevane rahvaesindus oleks kahekojaline, millest kumbki töötaks eraldi

ja ainult eriti tähtsatel juhtumitel tuleks kok- ku ühiseks asja otsustamiseks ja hääletami- seks.

*

Ajalugu on näidanud, et palgalised (töö- lised jne.) saavad omi huve ainult siis kaitsta, kui neil on sellekohased organisatsioonid ja esindused. Klassikaline lause — tööliste vabas- tumine on tööliste enese asi — maksab ka täna- päeval.

Kas pääsevad siis mõjule töölisesindajate hääled uues korras?

Isikuvälimise põhimõtte alusel võib töölis- esindajale antud hääled kaotsi minna, kui vas- taskandidaat saab ka paar häält üle. Töölis- esindajal ei ole ka võimalust igakord end niivõrd populariseerida, et ta trumpaks mõne kirikutegelase või kodanlike ilmavaatega mehe üle. Tulemuseks on, et sel juhul rahvaesinduse esimesse ossa ei satu ühtegi töölisesindajat. Teise ossa pääseks vast ainult töölistekoja (kui see luuakse) esindaja. Nii oleks tulevases rah- vaesinduses töölisesindajate arv õige väike (1).

Inglise töölispartei kasv

Inglise töölispartei valimisvõit püsib pea- miselt ametiühingute arvel, kuna ametiühin- gud on selle partei kandjad. Parlamendis said töölisesitajad üldse 154 kohta, enne seda oli neil 46 kohta. Valimistulemused olid aast- tate järele järgmised:

Aasta	Hääli	Kohti
1900	62 698	2
1906	323 195	29
1910 (I)	505 690	40
1910 (II)	370 802	42
1918	2 244 945	57
1922	4 236 733	142

Aasta	Hääli	Kohti
1923	4 348 379	191
1924	5 487 620	151
1929	8 362 594	287
1931	6 330 669	46
1935	8 325 260	154

Nagu näeme, on töölisparteiile antav häälte arv järjest tõusmas, olgugi, et mõnel aastal näitavad nad ka langust. Üldiselt võib mär- gata aga stabiilset häälte kasvu. Kohtade arvu kõikumine on tingitud Inglise iseära- likust valimisviisist, mis ei luba realiseerida kõiki saadud hääli.

Trükitoöstuse eluküsimus

Kuivõrd ebaühtlased on erimaade töötingimused trükitoöstuses ja püüded neid parandada, selgitab alljärgnev kirjutus „Gutenbergis“. Artikkel on kirjutatud muidugi Tšehhoslovakkia olude kohta, kuid ta sobib ka meie elu raamidesse:

„Meie ei ole võimelised kriisinähte vastu võidelda, kuid oleme võimelised seda pehmen-dada. Hädahoht seisab selles, et trükitööde hin-nad kistakse äärmiselt madalale. See ei ole mitte kriisi nähe, vaid ta on pärit juba vare-matest aegadest. Hindu kisuvad alla tariifidest mittekindripidavad trükikojad, kes looda-vad seega trükitoode endile hankida. Tihti ka sünnib see kalkulatsiooni tegemise asjatund-matusest. Sellist ebareaalset kalkulatsiooni tunnevad soliidsemad trükikojad endi nahal. Seepärast on arusaadav, et sellise nähte vastu võitlemiseks olid trükitoösturid nõus sea-dusliku kaitse ja tariifidest kin-nipidamise korraldama, teostades selle trükitoöstuse organisatsiooni abil.

Riigi vahelesegamine trükitööde hindade kindlaksmääramiseks on paratamatu. Teisiti ei saa lõppu teha anarhiale trükitoöstuses.

Ettevõtjad toonitasid juba Utrechti peetud kongressil, Hollandi esitaja suu läbi: meie ei alahinda töölisorganisatsiooni abi. Usun, kui meie töölisi kutsume meie probleeme lahenda-ma, sellest paraneb ainult mõlemipoolne vahekord.

Juba seal toonitati koostöö vajalikkust. Kes seda ei mõista, see ei taha arusaada trükitoode ähvardavat saatust.

See oli seisukoht, mis saadi praktilistest kogemustest. Kahjuks leidub veelgi ettevõt-jaid, kes ei taha, et riik või nende organisat-sioon, rääkimata veel töolistest, segaks tema ettevõtte käigusse. Oleme kindlad, et see, vaatamata kõigepeale, peab sündima. Ei ole meil ükskõik, kui trükitoöstus kergemeelsete ja sageli vastutustundetu ettevõtjate poolt alla kistakse. See on meie eluküsimus“.

Meie ettevõtjail puuduvad tariifid, mis-tõttu palgad on igalpool isesugused. Olles ühingesse organiseeritud, talitab enamik ette-võtjaid oma-pead. On ka neid ettevõtjaid, kes üldse liikmed ei ole. Need on nähted, mis juba Tšehhoslovakkia kogemuste kohaselt viivad trükitoöstuse alla. Aeg oleks ka meie ettevõt-jatel sellest õppida ja takistused luua.

Tööliskoda ja töölised

Üldise kodade süsteemi loomisega Eestis, on viimasel ajal tõstetud akuutselt päevakor-rale ka tööliskoja asutamine. Sellest on kõne-lenud niihästi valitsuse liikmed kui ka üksikud avalikud tegelased. Võib märkida ainult seda, et koja vastu on just need ringkonnad, kelle tarvis see koda luuakse — töölised.

Nii töölisvanemate konverentsid, käitiste kosolekud ja organiseeritud tööliskonna esi-nused — ametiühingud — on tööliskoja alga-tamise vastu asunud eitavale seisukohale. Nii on küsimus kujunenud ainult ülalt alla soovitatuna. Meid ei huvita need motiivid, miks just mittetöölise ringkonnad soovivad seda tööliskoda, küll aga need motiivid, mis on organiseeritud tööliskond esile tõstnud. Lei-takse, et tööliskoda muutub ülearuseks asutu-seks nende funktsioonide piirides, mida talle külge pookida tahetakse. Tööliskoda ei suuda seda tööd teha, mida ametiühingud teostavad palga- ja töötingimuste parandamisel. Töölis-koda ei suuda arendada ka töölise omaabi süsteemi, mis üksikutel ametiühingutel juba laialdaselt teostatud on.

Mis aga tööliskoja ülesandeks võiks jääda, siis oleks tal ainus ülesanne statistiliste uuri-muste toimetamine, vastava kirjanduse ilmu-tamine ja üldse igasuguste tööliselu puutu-vate küsimuste uurimine. Selleks aga ei tar-vitse luua suure kära ja müraga mingit koda, vaid sellega saab hakkama ka igasugune eri-ülesannetega varustatud asutus.

566

31. detsember 1935. aasta näitas meie liikmete arvu — 566. 1934. a. alul peetud 8. kongressil oli meie liik-mete arv 285. Seega oleme 100% liik-mete arvu tõstnud. Alus on käes — jõudsalt edasi organiseerimise tähe all. Tuleval aastal peab meid olema juba 1000. Selleks soovime iga liik-mele ja usaldusmehele head tahet ja raugemata energiat!

Liidu juhatus.

Raamat – meie uhkus

Aleksander Jõgi.

Vaadeldes tänapäeval ilmutavat raamatut Eestis, märkame raamatu, kui terviku suhtes, puuduvat sidet.

Et pidada sammu aja ja arenguga, peame peatama raamatute valmistamise juures.

Meid ei huvita raamatu sisuline külg. Siinkohal juhiks tähelepanu raamatute välisele küljele. Kõigepealt näeme, et puudub süsteem kausta suhtes. Iga raamat ilmub ise kaustas. Võiksime aga märkida, et selleks jatkaks küllaldaselt viiest kindlaksmääratavast suurusest, peale kunsti- ja iluväljaannete. Aga ka sealgi on võimalik piiri pidada.

Tihti tuleb aga ette, et raamatud on trükitud juhuslikule paberile. Sageli on nad makulatuurile trükitud. Sellel sordil kõdu-

neb varsti paber, värvilt ei ole ta küllalt valge, on hall ja räpane. Sellele seltsib veel korratu trükk ja palju teisi kõrvalnähte.

Trükikirjade valikus valitseb samuti suur segadus. Ühed raamatud on trükitud fraktuurkirjaga, teised antiikvaga. Tihti needki kirjad maitsevaeselt valitud. Võiks öelda, et meie raamatud on kirjaväljaandete segipaisatud proovilehed.

Kõige kurjemat pilti pakub raamatusõbrale raamatu kallis hind. Ja siiski selle kalliduse juures ei ole raamatud siiski mingid iluväljaanded. Siin tootlevad väljaandjad ainult ärikasu.

Raamat on aga meie vara. Teda peab vaatama kui haruldust. Hästi valmistatud raamat muutub meie uhkuseks.

Ja selles mõttes on need read kirjutatud.

Elutarbeainete kallinemine

Mõni aeg ilmusid veel teated hindade kõrgenemise kohta ajalehtedes. Nüüd võime seda silmata ainult statistika kuukirjas. Harilikule töölisele on aga ilma numbriteta ja kirjutisteta selge, et üks või teine asi on kallinenud, kui ta poodi või turule läheb.

Hindade turul võib märgata pikaldast kuid kestvat kallinemist. Kuna töötasud sealjuures ei näita kõrgenemist, siis loomulikult langeb ostujõud. Kõige rohkem kannatab selle all muidugi linnatöeline, kel ei ole muud tulu, kui palk. See palk on, võrreldes mõne aastaga, tagasi, tugevasti langenud. Ja seepärast iga-aastane väikene kõrgenemine hindades asetab töölisele uued probleemid ette.

*

Mis põhjustab õieti elukallinemist?

Õeldakse, et hindade tõus on tingitud kauba nõudmiste suurenemisest. Meie ei saaks seda mõistet laiemas ulatuses meie palgaliste suhtes öelda. Meil on siin tegemist küsimusega, mis täiesti kuulub valitsuse korraldada ja kellel on õigus hindu reguleerida. Kui valitus tahab, võib ta küllalt mõju avaldada ühe või teise kaubaartikli hinna kujunemisele.

*

On võimalik, et inimesed ei huvitu küsimusest: miks elu kallineb? Ei saa igapäev tungida majandamise saladuste labürinti. Elu ei lähe

sellegipoolest paremaks, kui teatatakse elukallinemise põhjusi. Oleme ainult selles mõttes märkinud ülaltoodu, et valitsus peaks siin kindlalt vahele astuma, nagu astub ta seda ka iga muu elu häirimise juures.

Elu kallinemine on suurim häire laiemas palgaliste kihtides.

Saksamaa mõju Eesti trükitööstusele

Meil on arvamine kujunenud, nagu oleks meie ettevõtted masinaid muretsenud Saksamaalt. Selle oletuse lükkab tagasi 1934. a. statistika trükimasinate sisseveo kohta.

Nii oli sisse veetud:

	Üldse.	Saksamaalt.
Trükitähti . . .	Kr. 9.487.—	Kr. 1.920.—
Litograafia- ja trükimasinaid	„ 96.226.—	„ 33.236.—
Trükitarbeid . .	„ 7.959.—	„ 1.412.—
Trükivärvi . . .	„ 29.962.—	„ 2.568.—

Nagu näeme, ei ole Saksamaalt sissevedu $\frac{1}{3}$ -gi. Ladumasinaid on toodud enamuses P.-Ameerika Ühendriikidest, trükivärvi Taanist.

Stahhanovi töömeetod Nõukogude Venes

Donbassi söetöeline Stahhanov, võttes tarvitusele tehnilised uuendused söe tootlemisel, saavutas 15-kordse tööproduktiooni harilikust töönormist. See eeskuju tekitas Venes uue pühhoosi töö alal. Tekkis n. n. Stahhanovi liikumine. Tootlemise produktiooni tõstmise seati üles ka teistel tööaladel. Seda oli võimalik ainult tehniliste uuenduste läbiviimisest igalpool, samuti ka sellest, et leidusid suured kaadrid väljaõppinud töölisi. Need võtsid oma löökülesandeks teostada produktiooni tõstmist. Teame juba I ja II viisaastaku ajast, et Venes seati üles lööktöö nõue. Töö lõögimeestest areniski välja Stahhanovi töömeetodi kaadrid. II viisaastak täideti 101% suuruses. Nüüd on püüe produktiooni selle kõrgusele tõsta, nagu seda ei tunta mujal maailmas. Venelaste sihiks oli alul jõuda järele tööstuslikult arenenud maadele. Selle kätte saades on nüüd püüded kaugelt ette rutata, rõhutades sellega alla Vene majanduse korraldamise paremusi. Ühtlasi vajas ka Vene oma hiigla rahvastiku igakülgse elu parandamiseks võimalikult suuremat produktiooni. II viisaastak tõstis Nõukogude-Vene tööliste elutaseme kõrgele järjele, nagu seda varem ei tuntud.

Nõukogude-Vene diktaator Stalin tähendas oma kõnes: Stahhanovi liikumine ja selle teos-

tajad olid ainult seetõttu võimalikud, et tööline pääsis paremale majanduslikule järjele.

Meie ei kahtle selle väite tõelikkuses. Inimene tootleb ainult siis palju, kui tal on huvi töö vastu. Seda huvi tõusu ei saa temalt nõuda, kui ta töötab viletsates tingimustes ja nigelal palgaga. Ainult korralikult tasutud töö vastu saab tekkida tunne, mida teame tööõõmu nime all. Sinna juure seltsib veel tunne, et inimese töö on määratud millegi kõrgema sihi kätte saavutamiseks, nimelt üldise majandusliku olukorra parandamiseks kõikidele.

Kuis saab aga näiteks meil tekkida selline „stahhanovi liikumine“? Teame, et meil ratakse tööd öid ja päevi vast ainult seetõttu, et teenida oma viletsale palgale lisa. Tehniliste uuenduste peale pannakse vähe rõhku. Tööandjate seisukoht on ju alati olnud: võimalikult väiksem tasu kauba hinna odavnemiseks ja suurema kasu saamiseks. Kui nüüd mõni tööline ehk tahakski maksimumi oma võimetest näidata, siis varsti ta loobub sellest. Raba niipalju kui tahad, töötasu sellest ikkagi ei suurene. Peremees näeb, et tööline teenib palju ja kisub kohe palga alla.

„Stahhanovi liikumine“ nõuab muutunud suhtumist töösse. Paraku praegune aeg meie tööstuses seda ei eelda.

Ameerika liitub rahvusvaheliselt

Ameerika ametiühingute Liit (American Federation of Labor) otsustas möödunud aastal peetud kongressil võtta arutusele rahvusvahelise koostöö küsimuse. Ei peetud loomulikuks, et senini ei olnud mingit koostööd Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu (asukohaga Pariis) ja ülahnimetatud Ameerika liidu vahel. Selleks, vastavalt kongressi otsusele, moodustati komisjon küsimuse selgitamiseks. Komisjon on nüüd töö lõpetanud. Aruandes märgitakse:

„Tänapäeval asuvad ametiühingud uue seisukorra juures. Järjest kasvavad diktatuuride riigid moodustavad tõsise hädaoahu vabadele ametiühingutele. Kui ei suudeta leida mõjuvat abinõu töölistkonna koostöö arendamiseks, on karta vabade ametiühingute kadu. Eriti neis riikides, mis piiratud diktatuurmaadest, kes avaldavad väikestele riikidele majanduslikku mõju. Teiseks on karta ka sõjahädaoahu kasvu diktatuuride levimise tõttu.

Rahvusvaheline ametiühingute koostöö on, võib-olla, mõjuvaim abinõu selliste diktatuuride ja imperialistlikkude kavade vastu võitlemiseks. Lõpuks on ka valitsusel vajalik rahvusvahelise tööbüroo juures Ameerika mõju suurendada ja mõjuvaks teguriks oleks siin Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu abi. Komitee on kindel, et aeg on saabunud Ameerika ametiühingute liitu viia rahvusvahelisele liikumisele lähemale. Meie soovime kongressile, et kongress annab sellise volituse liidu esimehele läbirääkimiste alustamiseks. Komitee soovitab, kui läbirääkimised on tulemusi annud, sekretariaadile liitumise korraldada“.

Kongress võttis komisjoni esilduse ühe-meelselt vastu.

Kolleegid!

Hoolitsege „Trükitöölise“ leviku eest trükitööliskonnas.

Pilk kolmanda riigi ellu

Tõime teisel näite, Saksamaal tööliste maksetavate palkade kohta. Nagu juba ametlikult poolt avaldatud andmed näitavad, on tööliste palgad, võrreldes enne natside võimule tulekut, tugevalt langenud. See langus avaldub eriti selles mõttes, et palkadest peetakse kinni suur % mitmesuguste kohustuste katteks.

Meil oli juhus kõnelda Saksamaa olude üle kellegi seal viibinuga.

— Millises olukorras on praegu Saksamaa trükiteöstus?

— Sakslased ise kinnitavad, et trükiteöstus on läinud tagurpidi, võrreldes ajaga, mil maksis veel trükiteodete ilmutamise vabadus. Nüüd, sisselülitatud ajakirjanduse ja kirjanduse ajajärgul, on trükiteodete tarvidus äärmiselt langenud.

— Kas siin ei ole süüdi mõnede kirjastusäride sulgemine?

— Tõsi. Paljud kirjastusärid, näiteks Ullsteini ettevõtte, oli juutide asutatud. Juutide tagakiusamisega viidi ka see äri ummikusse. Suures trükikojas seisavad hiigla-masinaid buldani all, tuletades meelde masinate kalmistut.

— Kuid sakslased tahavadki trükiteöstust käsitööstuseks muuta. Näiteks soovitatakse masinaladumise asemel käsiladumist.

— Ka see on õige. Aga, tänapäeva tehnika ajajärgul on masinaid abiks toodete odavne-misele ja kiirele valmimisele. Kuis saaks näiteks Ruhri piirkonnas terase- ja rauaahjud muuta käsitööstuseks. See oleks nonsens! Kindel, et kannatab ainult kultuur sellise masinahävitamise ajajärgul.

— Kas käisite moodsates trükikodades?

— Ja, muidugi. Silmatorkav oli see, et eeskujulikkude masinatega, mis valmistatud paremate, tehniliselt kõrgnivool asuvate, trükiteodete ilmutamiseks, valmistati igatliiki nipe-näpe tööd. Ei ole tellijaid heade tööde peale. Trükitakse ainult igatliiki piltpostkaarte, Hitleri ja natside kujutlustega jne.

Võiks veel märkida seda tänapäeva tehnika ajajärgul mittemõistetavat asja: üksikud töötud on asutanud endale töökoja, kus on 1—2 ladumasinat; seal sünnib ainult ladumine. Valmisladu viiakse teistesse trükikodadesse. See on muidugi majandusliku tagurpidiminekuna nähe.

— Ja palkade tase?

— Olen mõne mehega rääkinud. Näiteks üks kõrgemal kohal seisev mees saab tööstu-

selt 300 riigimarka kuus. Arvestage ise: 1 riigimark = Kr. 1.40, $\frac{1}{4}$ palgast läheb igatliiki sundmahaarvamisele, elu on keskmiselt 3 korda kallim Eestist.

Teen prooviarvestuse. 300 riigimarka teeb kursi järele Kr. 420.— kuus, sellest $\frac{1}{3}$ maha — jääb Kr. 280.—, elu on 3 korda kallim Eestist, seega jääb Eesti oludes selle mehe palgaks umbes 93 krooni kuus. Meil, selle koha peal teeniv mees saab umbes 150 krooni.

— Ja kuidas on vähematel vendadel?

— Eks teie tea. Umbes 160—200 riigimarka kuus, sellest $\frac{1}{4}$ maha.

Olgu veel märgitud, et 2 tuba ja köök mak-sab kuus 75 riigimarka (umbes Kr. 105.—).

— Eks siis ole meeolelu kibe?

— Küsimus seisab selles, et riik on paljudele töötutele tööd võimaldanud. Töötute arv on vähenenud just teiste palkade kärpimise arvel.

Endamisi arvestan. Natsid keldisid, nagu oleks nad tööpuudust kaotanud. Töötuid oli 6 miljoni ümber, nüüd 2 miljoni, *) seega $\frac{1}{3}$ vähenenud. Palgalistelt, arvult 25 miljonilt, on võetud $\frac{1}{3}$ palgast maha, s. t. 8 miljoni inimese ülalpidamiseks. Seega on võimalus olnud veel 4 miljoni mehe raha riigi muuks kuluks kasutada. Kena snitt, kui võim palgaliste üle on Saksa tööfrondil.

— Kuid, jätkab usuteldav, alumised kihid sellest nii aru ei saa, küll aga kibestub kesk-kihti kuuluv elanikkond.

*

Nii ta on. Puudub igasugune võimalus selgitada selliseid mahhinatsioonid, inimestele puistatakse puru silma tasalülitatud ajakirjanduse poolt ja väljaspool võidakse näidata uhket ja paendumata natslikku Saksamaa nägu.

Ajaloo rattad jahvatavad pikkamisi, aga seda kindlamini. Jahvatavad ka selle puru peeneks.

*) Nüüd on jällegi 2,5 miljonit.

Trükiteöelised Inglise parlamendis

Viimastel parlamendi valimistel Inglismaal pääsis parlamenti F. O. Roberts, kes on trükiteöliste liidu juhatuse liige. Samuti ka G. H. Walker. Trükiteöliste liidu peasekretär George A. Isaacs jäi ainult 79 häälega alla vabameelsele kandidaadile. Londoni ühingu liige T. E. Taylor võitis oma vastast, vanameelset ligi 5000 häälega. Parlamenti pääsesid veelgi mõned tuntud trükiteöelised.

Meie organisatsioonidest

Uus „Trükitooline“

Käesoleva numbriga algab „Trükitooline“ ilmuma suurendatud kujul. Kui 1934. aasta keskel ilmus „Trükitooline“ väikeses formaadis, siis oli see tingitud tolleaegsest olukorrast. Liikmete-lugijate arv oli väike, kaastööd vähe ja ka tegevus ei olnud seevõrra intensiivne, et oleks võimalust ilmutada täielikku ajakirja. Ta ilmumine oli mõeldud katsena ja hädaabinõuna. Süski suutis ta luua tihedat kontakti trükitoolliskonnaga, õhutades organiseerimistööd jne.

Nüüd on olukord palju parem. Ajakirja tiraash on tõusnud juba 500-le. Organisatsioonid on elustunud ja näitavad vilkakat tegevust. Seepärast on õigustatud ka ajakirja tehnilise külje parandamine ja toimetus loodab uuel kujul ilmuva ajakirjaga veel enam kontakti saavutada trükitoolliskonnaga.

Puhkekodu maa käes

Viru-Järva maakorralduse komisjon oma avalikul istungil 15. jaan. 1936, Rakveres, kinnitas E. Trükitoolliste Liidule Aegviidus valitud koha. Nüüd on liidu juhatuse ülesandeks selle kohale vastava puhkekodu ehitamine.

Pühapäeva rahu

Teedeministri määrusega keelati pühapäevadel töö trükikodades, alates 20. dets. 1935. a. Seetõttu valmistatakse ajalehtede pühapäevaseid väljaandeid juba laupäeval müügile.

Trükitehniline ajakiri

Liidu juhatuse alustas läbirääkimisi trükitoollistega ühise tehnilise ajakirja väljaandmise üle. Nüüd on trükitoollistega ühing ja meistrite koondis „Poligraaf“ teatanud liidule, et nad on nõus ajakirja väljaandmisega, määrates selleks ka endi esitajad.

Trükitoollised töökuseametis

Detsembrikuus toimusid üleriigi töökuseametis liikmete valimised. Selpuhul olid trükitoollised esitanud hulga kandidaate, kelle hulgast E. Töolisühingute Keskkliit otsustas töökuse nõukogule esitada järgmised kolleegid (kõik ametiühingute liikmed):

Tallinn — Richard Luuk; Valga — J. Jerkovitsh; Pärnu — Arnold Mühlman, J. Lind; Narva — Aleksander Grossman; Viljandi — Arnold Kiss; Rakvere — Eduard Ney, Richard Lehtmets. Kuresaarest oli ette pandud Eduard Krishka, kes aga praegu ametiühingu liige ei ole.

Tallinnast

Raamatuaasta margid müügil

Tallinna Trükitoolliste ühingu kultuurtoimkond laskis müügile raamatuaasta margid. Margid on kahehinnalised: 3 ja 5 senti. Markide müügist saadav tulu läheb ühingu raamatukogu täiendamiseks. Margid on kleebitava tagapõhjaga ja võib asetada isiklikule kirjavahetusele jne. Liikmeid palutakse muretseda neid marke endale. See oleks reklaamiks nii ühingule kui ka täidaks ühingu kultuurilisi ülesandeid.

Loodetavasti tellivad neid marke ka teiste ühingute liikmed. Marke saab Tallinna Trükitoolliste ühingu juhatusele: Lühikejal 6—2.

Tsinkograafide organiseerimisele

Üle Eesti ei ole vast enam, kui 100 tsinkograafi. Kahjuks on suurem osa neist veel senini organiseerimata. Nende elutingimused ja palgad vajaksid aga hädasti parandamist. Eriti organiseerimata on nad Tallinnas. „Päevalehes“, „Vaba Maas“ jne. töötab hulk tsinkograafe, samuti ka mitmesugustes klišeede valmistuse töökodades. Hiljuti astusid mõned tsinkograafid juba Tallinna Trükitoolliste ühingu liikmeks ja loota on, et nende organiseerimine võtab enam hoogu. Ka litoograafe ootab ühingu ümber koondumine.

Jõulupuu Tallinnas

Ühingu kultuurtoimikond korraldas 31. detsember uueaasta vastuvõtmise. Osavõtt oli elav ja tehti vastastikkuseid kingitusi.

Male

Tallinna Trükitöölise ühingu malering korraldas ühingu liikmetele võistlused karika peale. Praegused andmed peetud võistluste kohta on järgmised:

Nimi	Aunapuu	Tamman	Schubbe	Lemet	Veber	Offenbach	Kopp	Vunder
Aunapuu	■	1	1	0	0	0	0	1/2
Tamman	0	■	1/2	0	0	1	0	0
Schubbe	0	1/2	■	0	1	0	0	0
Lemet	1	1	1	■	1	1	1	0
Veber	1	1	0	0	■	0	0	0
Offenbach	1	0	1	0	1	■	1	1/2
Kopp	1	1	1	0	1	0	■	0
Vunder	1/2	1	1	1	1	1/2	1	■

Nagu tabelist näeme, võistlevad 1. kohale Lemet ja Vunder, kes mängivad teistkordselt. Kaotaja jääb 2. kohale. 3. kohale platseerub Offenbach.

Tartust

Tartu Trükitöölise ühing pidas 24. nov. 1935. a. erakorralist liikmete peakoosolekut, millel otsustati päevakorrast võtta töökonflikti küsimus trükitöösturitega, viimaste mõningate järelandmiste tõttu.

Võrust

Ajaleht „Võru Teataja“ lõpetas hiljuti ilmumise, milline trükiti Pohlaku trükikojas. Sel puhul 2 töölisi vallandati. Mõlemad leidsid koha Tallinnas.

Palga juurenõudmisele tuldi osaliselt vastu, kusjuures enamikus said 2 krooni nädalas juure. Ainult 4 meest jäid vanale palgale, kuid loodetakse ka nende palgad tõsta teiste tasemele.

Tööd on Võrus praegu küllaldaselt.

Kuressaarest

Kuressaares on 1 trükikoda, kus töötab 20 töölisi.

Rakverest

Richard Lehtmetsa 35-a. ameti juubel

6. jaanuaril täitus ametivend R. Lehtmetsal 35 aastat ajast, mil tema alustas Tallinnas, M. Martna trükikojas, trükitöölise okkalist rada. R. Lehtmets on Eesti esimestest masinaladujatest. Töötades paljudes trükikodades, nagu „Päevalehes“ (üle 10 aasta), „Ühiselus“, „Vaba Maas“ j. t., on ta suutnud koguda küllalt teadmisi ja kogemusi ning pole vist liialdatud nimetada teda vilunudaks masinaladujaks.

Juubilarile, tema märkimisväärsele juubelipäeval, annetati kaastöölisest sõprade poolt au-aadress ja kingitusi, ning soojad käepigistused olgu tõenduseks, tema lugupidamisest ametivendade poolt ja unustamatuks õnne-soovideks edespäevadele tööaastail. J. E.

Haapsalust

Haapsalus töötab ainult üks trükikoda — Tamverki trükikoda. Seni olid Haapsalu kolleegid veel organiseerimatud. Kohapeal ei teatud midagi kogu trükitöölise liikumisest ja elati omaette. Trükitöölise liikumise kasvuga on ka seal hakatud sidet otsima teiste linnade trükitöölisega. Tallinna Trükitöölise ühing astus Haapsalu kolleegidega ühendusse, mille tulemuseks oli Haapsalu trükitöölise liitumine Tallinna alla. Kohapeal jääb ühingu usaldusmees, kes korraldab liikmete ja ühingu vahelisi asju. On loota, et Haapsalu kolleegid täiearvuliselt astuvad ühingu liikmeks. Jõudu ja edu kohapealsele tööle!

TÄÄN ametiühingud

Keskliidust

Tekstiiltöölise organiseerimiseks määras Keskliidu juhatus Tallinna Tekstiiltöölise ühinguile 450 krooni. See raha saadi selleks otstarbeks Skandinaavia ametiühingult.

Uute ametiühingutena registreeriti Keskliitu vorsti- ja lihatöölise ning masseerijate-hygienistide ametiühingud.

Töötülide lahendamise seaduse kommentaarid tehti ühingutele teatavaks.

Üleriiklik töölisvanemate konverents kut-
sutakse kokku 9. veebr. 1936. a. Tallinnas. Samuti peetakse organiseerimiskuu kõigile ametiühingule 9. veebruarist — 9. märtsini.

Ametiühingutest

Metallistide ametiühing, kuhu kuulub praegu 80 liiget Tallinnas, on asunud omapärasele organiseerimiskomitee läbiviimisele. Kuulutades organiseerimiskuu, oli ühing muutnud põhikirja liikmeõiguste kärpimiseks. Nii on tole omapäraks nõue, et uuteks liikmeteks astujad peavad 4 aastat olema liikmekandidaadid. Neil ei ole ei valimise ega hääleõigust. Ühingu esimeheks on *B. Eilman*.

Meremeeste ametiühing on suutnud organiseerida enda ümber umbes 1200 meremeest. Seega on ta suuremaid ühinguid Eestis. Meremeestel läks korda väikest palgalisa kätte võidelda.

Ehitustöölise ametiühing loeb praegu nimestikus 1200 inimest. Arvestatakse siiski 700 liikmega, kes täidavad ühingu vastu kohuseid.

Tekstiiltöölise ametiühing on näidanud tugevat kasvu. Liikmete arv on praegu üle 300. Ühing tahetakse teha ülemaalseks, kusjuures teistes kohtades töötavad osakonnad. Kavatsusel on palgalise asjaajaja võtmine, milleks summad on olemas.

Maatöölised ei saa ikka veel tegutsemise luba, olgugi, et neil on palju teha oma olukorra parandamiseks. Kuigi neil on olemas üleriiklik keskus — Matöölise Liit — on selle tegevus politsei poolt takistatud.

Trükitöölise kutsesekretariaadist

26. detsembril peetud sekretariaadi koosolekul olid arutusel järgmised küsimused:

Võeti vastu aruanne 40-tunnilise tööpäeva sisseseadmise eeltöödest graafilises tööstuses. Rahvusvaheline ametiühingute liit oli saatnud sekretariaadile aruande ametiühingulise seisukorra väljakujunemisest Eestis, mida tähelepanuga arutati. Samuti võeti teadmiseks aruanded Palestiinast, Hollandist, Inglismaalt ja Tschehhoslovakkias.

Eesti palgaliikumise kohta tehti ülevalde, millele püüti toetusabinõusid leida.

Arutati veel terve rida muid küsimusi, misjärele kolleeg Kilchenmannile, kes sekretariaadis töötanud juba 10 aastat, tehti austusavaldus.

* 40-tunnilise töönädala seadusandlikul teel kindlustamiseks, saatis rahvusvaheline trükitöölise kutsesekretariaat Töübüroo juhatusele memorandumi, milles avaldatakse lootust, et see küsimus, kõigi takistuste peale vaatamata, lahendatakse.

Kanaada ametiühingute kongress

Kanaada ametiühingute Keskliit (La centrale Syndicale Canadienne) pidas käesoleva aasta lõpul oma kongressi. Toome selle kongressi tähtsamad otsused:

1) Tuleb seada sisse 40-tunniline töönädal, kuid palgad sealjuures ei tohi alaneda.

2) Seada sisse üle riigi sunduslik kindlustussüsteem. Selles süsteemis oleksid ette nähtud vanade (vähemalt 60-a.) kindlustus, leskede kindlustamine ja kindlustused haiguse ja õnnetuse puhul.

3) Pangad tuleks võtta riikliku kontrolli alla krediidi otstarbekohaseks jaotuseks.

4) Partei ja ametiühingute poliitika tuleb teravalt lahutada. Ametiühingud peavad tegelema ainult majandusliste küsimuste korraldamisega.

5) Itaalia-Abessiinia sõjakonflikti puhul võeti otsus vastu, millega ühinetakse rahvusvahelise ametiühingute liidu resolutsiooniga ja tehakse kõik, et Kanaada valitsuse esitajad Genfis käituks selle otsuse kohaselt.

6) Hitleri Saksamaad otsustati boikoteerida, niikaua, kui seal veel käib inimõiguste hävitamine.

Kanaada ametiühingutel on praegu 1.534 organisatsiooni 105.998 liikmega.

Järjekorraline ETL 8-as kongress, mis esimene peale suurstreiki, astus kokku Tallinnas, 12. okt. 1930. a.

Saadikuid oli Tallinnast — 7, Rakverest — 2, Tartust — 4, Valgast — 1, Võrust — 1, Viljandist — 1. Aruannetest selgub, et kuigi suurstreik on laastavalt mõjunud, ei ole see provintsis suutnud niipalju kahju teha, kui Tallinnas. Liikmeid on jäänud alale 120.

Kongress võttis vastu J. Saare ja J. Kraani ettepaneku, millega liidu juhatust kohustati asuma juhtnõrude andmisele aktiivsemaks liikmete organiseerimiseks ka nende hulgast, kes alla palgamiinimumi tööd teevad, samuti ka väljalangenud liikmete hulgast.

Samuti tehti kohuseks töötada välja ka invaliidi ja matuseabi kodukord.

Juhatusse valiti esimeheks J. Kraan, abiks K. Tärna, sekretäriks J. Kurvits, abiks K. Must ja laekuriks J. Saar.

Juhatuse tööst

Liidu juhatus otsustas sekretariaadile teatada, et Eestist läbisõitjatele trükitöölisele mingit abi ei anta (väljaarvatud lepingus olevad liidud).

Rahvusvahelisele kutsesekretariaadile esitatakse aruanne liidu tegevusest ja kassa seisukorrast.

Saadeti toetust Rumeenia Trükitöölise liidule streigi puhul. Nõuti sisse mitmeil isikuil võlga. „Kirjaladuja Käsiraamat“ saab valmis ja lastakse müügile.

Liidu kaudu saadakse riigivanema summadest O. Thomsonile 50-a. juubeli puhul 50 krooni. Pöörati töö-hoolekandeministeeriumi poole töötute toetamiseks ja saadi 250 krooni.

Volikogu pidas koosolekut 25. sept. 1932. a. Otsustati avaldada fond nr. 1 (streigifondi) aruanne. Võeti vastu ka ettepanek: Fond nr. 1 arvel kõik vastastikused võlad 1. I 1928—31. XII 1931, fond nr. 2 arvel võlad 1. I 1928—31. XII 30, liikmemaksude arvel võlad 1. I 1928—31. XII 30, peale selle kõik summad, mis saadud laenu näol fond nr. 1-st peale streigi lõppu — kustutatakse. Võeti vastu ka otsus liikmemaksude klassidesse jagamise kava väljatöötamiseks.

Fond nr. 1 maksud otsustati 1932. aastast peale seisma panna. Hiljem ei saadud enam fond nr. 1 avalikuks teha ja ta 9. kongressi ajal lõpetati, kuna puudusid materjalid ja dokumendid.

Astuti ka Tallinna Töölispanga liikmeks. Kuna põhikirja muudatus oli kinnitatud sise-ministeeriumis, siis otsustati kokkukutsuda järjekorraline kongress. Segaste aegade ja töö tõttu ei saadud seda otsust täita, kuni 1934. a. märtsini.

Suur puudus oli ka see, et juhatusliikmed võtsid väga loiult osa koosolekuteist, nii et töö lonkab.

Juunis 1933. a. palgati asjaajajaks A. Offenbach, kes hakkab liidu asju korraldama. Kuna väljatöötatud invaliidsuse ja matuseabi kava on kaotsi läinud, tehakse korraldus uute väljatöötamiseks, samuti ka liikmemaksu kategooriatesse jagamise kava kohta. Kongress otsustati kokkukutsuda novembris, kuid vahepealsete poliitiliste sündmuste mõjul ei saadud seda toimida.

Keskliidule määrati toetust 100 kr. fashismi vastu võitlemiseks. O.-ü. „Töölistmaja“ lõpukoosolekust võttis osa A. Offenbach, millega osaihisuse tegevus oli lõppenud ja kõik summad kaotsi läinud. Ühineti keskliidu aktiivsega palkade tõstmiseks.

Volikogu peeti 10. märtsil 1934. a., kus kinnitati eelarve ja lubati ka lisaelarve esitamist.

9. ETL kongress astus kokku peale pikeemat vaheaega 11. märtsil 1934. See oli aeg, kus juba streigi mõju oli ununemas ja meeleolud rahunenud. Üldine liidu liikmete arv näitas stabiliseerimist, väljalangemisi ei olnud. Kohati aga, nagu Tartus näitas ühingu liikmete arv koguni kasvu. Seepärast võisid trükitöölise organisatsioonid juba arvestada reaalseste võimalustega tuleviku suhtes.

Saadikud oli ilmunud Tallinnast — 5, Tartust — 5, Valgast — 1, Rakverest — 1, Pärnust — 1, Viljandist — 1. Kongress otsustas liikmemaksu süsteemi ümbermoodustada kategooriate järele, asutades 5 kategooriat. Samuti võeti vastu vanaduse ja invaliidsuse kindlustamise erafondi kava, millega koondatakse liidu kätte vanade ja invaliidide toetamine. Erifond pandi maksma 1. juulist 1934.

Otsustati teha kohuseks liidu juhatusele häälekandja „Trükitöölise“ ilmutamine.

Liidu uude juhatuse valiti K. Must, J. Saar, A. Schönberg, K. Gern, A. Offenbach, A. Assor ja E. Ruul.

Uus liidu juhatus valis esimeheks J. Saare ja sekretäriks A. Offenbachi.

(Lõpp.)

VÄLIMAINNE ringvaade

Austriast

* *Austrias* on siis niikaugele jõutud, et on kerkinud üles küsimus tööliste ametiühingute (riiklikud) kaotamiseks. Küsimus on seetõttu teravaks osutunud, et rahulolematuse avaldus ka nende ametiühingute kaudu ja kuna nad iseendast ei mäginud juba mingisugust osa tööliste kaitseks, siis ettevõtjad otsustasid neid üldse mitte tunnustada. Mõeldakse selle asemele pöörata vana tsunftivormi juure, nagu see keskajal oli.

* Andmed rahvasurevuse kohta Viinis näitavad, et septembris suri kaks korda rohkem inimesi, kui seda oli kaks aastat tagasi samal kuul. Surevuse suurenemine on tingitud sotsiaalolude järjekindlast halvenemisest. Kahe aasta eest oli Viini linna valitsejateks töölisel, nüüd kristlik-sotsiaalne partei.

Belgiast

* Belgias on märgata elukalliduse tõusu. Üldse on elu kallinenud 5 punkti võrra. Suurem kallidus on Brüsselis (731 punkti). Märtsist saadik on elukallidus tõusnud umbes 68 punkti või 10%.

* Streigi tagajärjel on veel suletud töötamiseks 11 trükikoda umbes 80 töölisega. Need trükikojad ei ole veel vastu võtnud üldist kollektiivlepingut.

Hispaaniast

* Hispaania trükiteöstus kannatab kõige rohkem maal valitseva ajakirjanduse vabaduse tõkestamise all. Palju ajalehti ja ajakirju on keelatud, mille tõttu trükiteölisel on töötada jäänud. Kuna töölistel on keelatud palgavõitlused, siis katsuvad tööandjad siin-seal neid alla kiskuda. 1934. aasta oktoobrirevolutsiooni osavõtjatest ohvritest on vanglates veel umbes 30 000 revolutsioonääri. Viimased andmed näitavad, et ka Hispaanias fashism laguneb.

Hollandist

* Kollektiivleping Hollandis lõpeb märtsis 1936. a. Sel puhul on oodata ettevõtjate kallaletungi masinaladujate palkadele. Tööseisukord on praegu võrdlemisi kriitiline, mis teeb lepingu eest võitlemise raskeks.

Itaaliast

* Itaalia ajakirjandus 1. aprillil 1935. a. koosnes: 81 päevalehte, 132 poliitilist ajakirja, 3859 erapooletut ajakirja, 7000 perioodilist väljaannet, 58 ametliku teatajat jne.

Suurim leht on „Corriera della Sera“ Milaanos 500.000 tiraashiga, „Stampa“ Turiinis 400.000 eks., „Gasetta del Popolo“ Turiinis 300.000 eks., „Popolo d'Italia“ Milaanos 250.000 eks., „Mesagero“ Roomas 140.000 eks. jne. Ainult 14 päevalehte kuuluvad fashistlikule parteile. Ajakirjanduse press ei ole küll vali, aga siiski küllaldane, et takistada opositsioonilist häält tõsta. Tsensuuri alla ei käi ainult Vatikan (Rooma paavsti) poolt väljaantavad katoliiklikud lehed nagu „Osservatore Romano“ jne. Sellega arvestatakse ja ajakirjandus on sunnitud ainult nüanssides lahkuminema, üldjoon asjade hinnangus peab vastama ettekirjutatud joonele.

* Itaalias on kaalumisel ajalehtede ja ajakirjade sisseveo piiramine maadest, mis teostavad sanktsioone. Sisse tuua lubatakse ainult teaduslikke kuukirju. Osalt sünnib see ka valuutapuuduse tõttu.

Inglismaalt

* Inglismaa viimastel valimistel on ametiühinglased tugevasti mõjutanud parlamendi valimisi. Ametiühinglastest on tervelt 78 valitud parlamenti. Suurem osa neid liikmeid on tähtsamatel kohtadel oma organisatsioonides. 3 neist on koguni ametiühingute keskkliidu juhatuse liikmed. Tähtsamad neist on Walken, Hayday ja Hicks, kes nelja aasta eest parlamendist välja jäid.

* Inglise trükitehnikaliste liidul (National Society of Operative Printers and Assistants) ilmub ajakiri „Natsopa Journal“. Toimetajaks on liidu sekretär George A. Isaacs. Ajakiri ilmub 1 kord kuus 32-leheküljelisena.

* Töötute trükitehnikaliste arv oli oktoobri kuu lõpul 1484 (kogu Inglismaal). 1934. a. samal kuul oli töötute arv 1613.

* Liidu juhatuse valimisel valiti esimeheks W. Plunkett, peasekretäriks G. A. Isaacs, abisekretäriks W. Tidmarsh ja organisatoriks H. Good. Need kohad on kõik palgalised.

* *Shotimaal* ilmub trükitehnikalistel oma ajakiri „Scottish Typographical Journal“. Nagu seal lugeda võime, on tööpuudus trükitehnikalistes seas, võrreldes 1934. aastaga, vähenenud 6% võrra.

Luxemburgist

* Luxemburgis on maksev moodus, mille alusel elukalliduse indeksi muutumisega muutub ka palk. Praegu on hinnad tõusnud, mistõttu palgad tõsteti umbes 5 frangi võrra keskmiselt. Huvitaval kombel on ka Luxemburgis alustatud võitlust väiketrukikodade vastu, kus tööd tehakse õppimata töölistega. Valitsus suhtus selle aktsioonile heatahtlikult ja on juba suudetud mõningate sarnaste „tööstuste“ ukсед sulgeda.

Norrrast

* Norra Trükitehnikaliste Liit loeb praegu umbes 3817 liiget. Organiseerimise % kõigub 95 ümber.

* Norra trükitehnikaliste liit oli oma töötutele määranud jõulupühade puhul erakorralist toetust. Ka Soome trükitehnikaliste liit oli seda teinud.

* Norras teostatakse praegu hääletust, mille sihiks rahvusvahelise ametiühingute liiduga liitumine. Norra töölisühingute Kesклиit on omaltpoolt soovitanud selle küsimuse jaatavalt. Ka hulk ametiühinguid on juba sellekohase otsuse teinud.

* 40-tunnilise tööpäeva sisseseadmise küsimus tõustuses on valitsuse poolt antud erikomisjoni arutada. Põhimõtteks jääb see, et palku lühendatud tööpäeva juures ei alandata. Teatavasti on Norras praegu töölisvalitsus.

* *Norras* 31. märtsil 1936. aastal lõpeb trükitehnikaliste kollektiivleping. Kuna karta on, et ettevõtjad ei lepi tariifikomisjoni ettepanekutega, siis ollakse valmis ka streigile, milleks otsustati hakata koguma summasi. Nädalas maksetakse 1 kroon ja 50 ööri.

Nõukogude Venest

* Vene valitsus otsustas 1935. aasta jooksul trükkida 52 miljoni uut õpperaamatut rahvakoolide tarviduste rahuldamiseks. See töö on jaotatud mitmete trükikodade vahel, kusjuures 28,5 miljoni eksemplaari (167 miljoni trükipoogent) peab andma „Poligrafkniga“ trust. Üldse on Venemaal järjest kasvava raamatunälja tõttu trükitehnikalistel avarad väljavaated. Puudust tuntakse paberi järele, kuna vabrikud ei suuda toodelda seda küllaldasel määral.

* Leo Tolstoi 25. surmapäeva mälestuseks ilmutati Venemaal 95 köidet Tolstoi kogutud teoseid. Riigi post omakord oli annud välja Tolstoi kujutusega postmargid.

Palestiinast

* 1934. aastal rändas Palestiinasse ligi 200 trükitehnikalist. Tänu sellele, et maal oli vajadust trükitehnikate järele, leidsid nad kõik tööd. Eriti Tel-Avivis arenes trükitehnikate jõudsalt. Tervelt 20 uut trükikoda tuli juure. Tööd jätkus siiski rahuldavalt ja palgad näitavad paranevat tendentsi. Masinaladujad teenivad näiteks kuus 14—17 palestiina naela 7-tunnilise tööpäeva juures. Öötöö on sealjuures 5—6 tundi.

Prantsusmaalt

* Prantsuse trükitehnikaliste liidu nõukogu pidas 29. ja 30. septembril Pariisis oma nõukogu koosolekut. Sel koosolekul arutati töötingimuste kohta puutuvaid küsimusi.

* Majandusliste raskuste võitmiseks tõsteti Prantsusmaal trükitehnikaliste liikmemaks 2.10 frangilt 2.50 frangile nädalas. (1 frank = 25 senti).

* Prantsuse ametiühingute liitumisega ühenduses on ka trükitehnikaliste organisatsioonide liitumine käsil. Sel puhul töötati eriline kord neile liikmeile, kes pööravad ühendajasse organisatsiooni.

Põhja-Ameerika Ühendriikidest

* Põhja-Ameerika Ühendriikide ametiühingute kongress oli oma viimasel istungil teravalt hukka mõistnud palkade eraldamise meeste ja naistele. Sellega tahtis ta väljendada üheõiguslust mõlema soo vahel.

* Ameerikas on asunud poliitilise töölispartei loomisele ametiühingute õlul, nii, nagu see Inglismaal sündinud. Ametiühingute kongress avaldas sellekohased mõtted, mis tulevad teostamisele kohtadel.

Rootsist

* Rootsisis ei ole majanduskriis nii terav, kui see lõunariikides on. Seda võib kirjutada juba 4 aastat valitsenud töölisvalitsuse arvele. Kuid siiski ilmnes, et $\frac{1}{4}$ Rootsi töölisi olid sunnitud palkade kärpimist kannatama. Nüüd tahetakse endist nivood tagasi, pealegi on elukallidus tõusmas. Seega võib uuel aastal oodata uusi võitlusi tööliste ja tööandjate vahel. Trükitöölisi töötab ettevõtetes 11.946, 593 trükikojas. Trükikojad tootlesid aastast 127,1 miljoni rootsi krooni eest. Naisi on trükiteöstuses 6,7%, enam jagu ladujad. Statistika näitab, et naised tõrjutakse töölt välja — sõjaajal oli see % — 13. Rotatsioone oli 222, kiirpresse 3810. Ladumasinaid loeti 978.

* Töötute trükiteöölaliste arv Rootsisis näitab veelgi langust. Nii oli 1935. aasta lõpul 7,2% töötuid. Aasta tagasi oli see 9,3% ja 1933. a. 11,9%.

Saksamaalt

* Natside võimuletulekuga Danzigis, keelati seal vabaametiühingutel tegevusvabadus. Sel puhul esines rahvusvaheline ametiühingute liit protestiga rahvasteliidule, kelle ülemkorralduse alla kuulub Danzig. Nagu äärmalt kuulda, on see ka tulemusi annud ja raudteelaste organisatsioon on jällegi tegevuseluba saanud.

* Saksamaal sõjatööstus vajab metalle, nagu vaske, nikelt, tina, tsinki jne. Seepärast ollakse sunnitud tarbeasju valmistama ersatsmaterjalist. Vabrikandid on mures asjade turule laskmisega, sest kõigil on veel meele eelmise sõja ajal ersatsasjade lühikestvus.

Soomest

* Soome Trükiteöölaliste Liit on sammumas tõusu teed. Möödunud aasta detsembrini oli uusi liikmeid juure tulnud 713. Liit loodab 1. jaanuariks liikmete arvu tõsta 4.000 liikmele.

* Saadi kokkuleppele minimaal-palkade üle. Palgad jagunevad kategooriasse. I kategooria saab tunnis 8.50 Soome marka, II — 7.45 ja III — 6.85. (Smrk = 8 senti). Kategooriate all mõeldakse linnu vastava elukallidusega.

* Helsingi trükiteöölaliste ühing korraldas 7. dets. 1935 rahalise loterii loosimise. Peavõit — 20.000 Soome marka — langes piletil nr. 11852 peale.

Schveitsist

* *Schveitsis* on kokkulepe tehtud Prantsuse valitsusega, millega noortele trükiteöölisetele lubatakse Prantsusmaal oma tehnilist haridust täiendada ja asuda selleks otstarbeks Prantsuse trükikodadesse tööle. Selleks on vajalik ainult teatada vastavale asutusele, kes ka luba välja annab. Sarnane leping on tehtud ka Belgia ja Itaaliaiga.

* Schveitsis näib tööpuudus tõusvat. Nii oli registreeritud üldse töötuid 82.386. Trükiteöölaliste liidus on töötuid 11,2%.

* 3. ja 4. detsembril peeti Luzernis trükikodade omanikkude ja tööliste esitajate konverents. Arutusel oli masinaladujate kooli küsimus. ja küsimus paljundusaparaatide ja musta konkurentsi kohta.

Peale selle veel rida vähemaid küsimusi.

* Franz Kilchenmann, Schveitsi trükiteöölaliste liidu kauaaegne abiesimees, on juba 10 aastat olnud rahvusvahelise trükiteöölaliste kutsesekretariaadi laiendatud komisjoni liige. Juubilaril austati südamlikult oma kolleegide poolt.

Taanist

* Taani trükiteöölaliste liit, pidades 12. septembril oma kongressi, otsustas muuseas:

Trükitehnilise hariduse tõstmiseks, ilmub liit eriajakirja nime all „Grafisk Teknik“, mida jagatakse liikmetele hinnata. Ajakiri ilmub 1 kord kuus.

Valitakse eriline sekretär, kelle ülesandeks jääb tehnilise hariduse korraldamine liikmetele seas. Sekretär on ühtlasi ka liidu juhatuse liige.

Kõik teised ajakirjad, mis trükiteöölaliste organisatsioonide poolt välja antakse, lõpetavad ilmumise, et ei tekiks paralleelismi ja asjata raharaiskamist trükitehnilise kirjanduse alal.

Tschehhoslovakkias

* Tschehhoslovakkias on edukallidus kiirelt tõusnud. Seepärast oli sealne trükiteöölaliste liit teinud ettevõtjatele ettepaneku palku kõrgendada. Selle tulemused ei ole veel selgunud.

* Majandusliste raskuste tõttu liikmete abistamisel, oli trükiteöölaliste liit sunnitud 4. jaanuarist 1934. a. tõstma liikmemaksu 38 kroonilt 40 kroonile nädalas.

* Praahas ilmub praegu üle 2000 perioodilise väljaande. Siiski on tööpuudus Praaha trükiteöölaliste hulgas suur.

Tehnilised uudised

„Pravda“ kombinaat

„Le Journal de Moscou“ on toonud ülevaate suurest Moskva „Pravda“ kombinaadist. Oleme sellest juba varem „Trükitehnikas“ kõnelenud. Olgu siis siin veel märgitud, et trükikojal on 49 Linotype'i. Stereotüüpi on seatud sisse suurejooneliselt. Seal on matriitside pressijad, kuivatusraame, rotomatriitside valumasinaid jne. jne. Masinad on kõik suure ja kiire tootlemisvõimega. Õhuvahetus on eeskujulikult sisse seatud ja alaliselt on värske õhk. Ka tsinkograafia töökojas on õhuvahetus eeskujulik, et ei tundu sugugi hapete eristusest tekkivaid mingeid haise.

Trükikoja uhkuseks on muidugi hiigla rotatsioon. See on terve keeruline ehitis — 84 m pikk, 7 m lai ja 10 m kõrge.

Trükikojas trükatakse peale ajalehtede veel 20 ajakirja ja ka muid trükiteid. Trükikojal on ka ujula töölistele, mis teeb seal töötajale elu päris mugavaks.

* Leningradi trükikoda „3. internatsionaal“ täiendas enda kirjade tagavara. Nüüd võib trükikoda ilmutada trükitooteid 60 keeles, mis hädatarvilik Venemaal elavate rahvaste hulga tõttu.

Mida ei tohi laduja teha

Toome mõned näited, mille vastu eksivad mitmed ladujad:

...Tööline, võttes tähte kastist, tõstab selle mitte peast, tähelepanemata jättes ka signatuuri. Selle tõttu peab ta juba õhus, niiõelda kompamise teel, tähe käes pöörama õigesse asendisse.

...Tähe asetamisel laudikusse, tööline teeb asjata mitmed liigutused tähega käes, enne kui tähe asetab õigesse kohta.

Faktori ülesandeid Venes

Laduja järel tuleb valvata, et:

- 1) laudik oleks täpne nõuetavale formaadile,
- 2) käsikirja loetavust,
- 3) tähe võtmist kastist,
- 4) tähe ülekandmist laudikusse,

- 5) vasaku käe tegevust laudikuga,
- 6) tähe asetamist laudikusse,
- 7) rea väljalüümist ja sisse võtmist,
- 8) laotud rea lugemist,
- 9) laduliini ümberasetust järgmise rea ladumiseks,
- 10) laudiku ja ladupanni asetust ladu väljatõstmisel,
- 11) laotud osa väljavõtmine laudikust,
- 12) ladu pannile asetamine.

Paranda laduja juures vead:

- 1) laduja ekslikud võtted ladumisel võib parandada töö juures, kuid kui töö juures ei ole võimalik norme parandada, siis võib seda teha märkuse korras, mida laduja peab peale tegevuse lõpetamist parandama;
- 2) enne kui ladujale märkust teha, tuleb selgeks teha, milles seisab laduja viga ladumisel.

Kirjud teated

* Spiro-Firma Tšehhoslovakkias seadis üles uue hiigla paberimasina, mis tootleb minutis 375 meetrit paberit, või 10 vagunitäit päevas. Sisemaa tarvitus on 3000 vagunit aastas. Nii võib see masin üksi katta kogu sisemaa tarvituse.

Ametiühingud küsivad õigusega, kellele on kasuks selline masin. Teine jutt, kui selline ratsionaliseerimine oleks ühenduses olnud tööaja lühendamise, ilma palkade kärpimiseta ja kujuneks töölistele tööhõlbustajaks. Ettevõtja ei olnud küll selles arvamises, vaid masina tagajärjeks osutuvad uued lahtilaskmised teistes vabrikutes. Ilmneb küllaldaselt, kui võrd tähtis oleks tööstuse asetamine riikliku juhtimise alla ja eraettevõtjate väljalülitamine. Siis alles oleks ka töölised selle uue masina käikulaskmisest kasu saanud.

* Meetris on 2660 punkti. Seega on ühes millimeetris 2,66 punkti.

Ameerika punktid on veidi õhemad. Meetris on 2835 ameerika punkti.

* Tööfront Saksamaal kavatses asutada uut liiki töölisklassi — n.n. põhitöölisi. Need peavad vähemalt 3 aastat ühe firma juures tööl olema. Sellised töölised moodustaksid n.n. löökbrigaadi kuju, nagu see Venemaal on. Vahe seisab ainult selles, et nad kaitseksid ettevõtja huve. On ettenähtud terve rida soodustusi sellistele töölisele, mis kahtlemata sellepoole sihhib, et neid eraldada oma vähem-õnnelikus seisukorras viibivatest kolleegidest.

Ootame, mis need löökbrigaadid ka ära teevad järjest halveneva majanduskonjunktuuri juures Saksamaal.

* New-Yorgis müüdi hiljuti Shakespeare'i näidendite esimest trükki. Lõpuliikuks hinnaks, mida maksis tuntud bibliofil dr. Rosenbach, kujunes 60.000 dollarit.

* Saksamaal kuulutati riigivaenlaseks (esiteks ilma järjekorra numbrita) keegi kivitrukkiija Willi Alberts. Töölisele soovitakse mitte tegemist teha ega ka kusagile tööle lasta. Sellekohane kuulutus ilmus „Korrespondendis“.

Mida too vaene mees korda saatis, seda lehes ei seisa, kuna juhtide käske peab täitma pimesi.

* Paljudes jaamades on raskusi pileтите müügiga, eriti kui see sünnib huvirongide korraldamisel, või pühade puhul, kus rahvas massiliselt valgub jaama. Seepärast on kerkinud üles probleem, kuidas seda vähema ajakulutusega teha. Nüüd on konstrueeritud eriline elektriga töötav pileтите trükimasin. Masin märgib ise numbri, kuupäeva jne. soovitud piletile, mis hõlbustab suurelt jaama-ametnike tööd. Kas see muudetakse veel automaadiks, selle kohta puudub ülevaade.

* 14. dets. 1935 astus ametist tagasi Tšehhoslovakkia riigi president Th. G. Masaryk. Tagasiastumine sündis kõrge vanaduse tõttu. Kõik töölised tundsid presidenti, kui äärmise vastutulelikkusega inimest ja tänu temale, on praegu maksmas mitmed sotsiaalseadused. Ka trükitöölise häälekandja „Gutenberg“ on pühendanud juhtkirja tagasiastunud presidendile, märkides tema suuri teeneid tööliskonna heaks.

* *Rahvusvaheline* kutsesekretariaat avaldas oma viimases novembrikuu „Mitteilun-

gen“is üleskutse nende maade trükitöölise liitudele, kes senini ei ole veel liitunud rahvusvahelisse koondisesse. Nii on ühinemata veel inglased ja terve rida teiste maade ametiühinguid.

Kiri Venemaalt

Nõukogude-Venes on trükitööstuse masinate tööstus noorimaid. Esimesed sellekohased tehased ehitati alles 1931. a. nagu „Jagoda“ (trükimasinad) Rõbinskis ja „Max Hölz“ Leningradis. Esimesel aastal oli trükimasinate tööstuse toodangu väärtus 440.000 rbl. aga 1934. a. juba 12,3 miljoni rbl. Käesoleval aastal on graafika masinate tööstust eriti laiendatud. 1935.—37. a. plaanis on veel nelja sellekohase tehase käiku rakendamine. 1935. a. toodang pidi tõusma 21,6 milj. rublale ning 1937. a. 75,5 milj. rublale. Nõudmine Venemaal igat liiki trükitööstuses tarvitatavat masinate kohta on määratu suur. Raamatute ja ajalehtede trükkimine seab järjest suuremaid nõudmisi masinate ehitusele.

*

Kõikjal on kõneaineks valitsuse viimaseaja hinnapoliitika. Leivakaardi kaotamine möödunud aasta algusest tõi rahvale palju paremusi ja see oli ainult reformide algus. Võib liialduseda öelda, et hinnad on pea igas kuus tähtsamailt elutarbeit alanenud. Siinjuures tuleb märkida, et ei kujune sellaselt, nagu kapitalistlikes mais. Hinnad määratakse seal kindlaks tsentraliseeritult vastava rahvakomissariaadi poolt. 1. oktoobrist alandati õige tunduvalt leiva, jahu, vilja, suhkru, kondiitrikaupade, või, rasva, liha, kalade ja kartuli hindu. Mõnede nim. ainete hind laskus 30—35%. Mitmesugused hinnad on kaotatud ja kõiki aineid võib osta ilma kaardita. Samal ajal käivad ringi visad ja kindlad kuuldused, et lähemal ajal alandatakse veelgi hindu tervelt reall massartikleilt.

Kogu jaotussüsteemi säärane suureulatuslik ümberkorraldamine oli võimalik selle tõttu, et kerge- ja elutarvete tööstus on viimasel ajal teinud suuri edusamme. Huvitav on, et rida tehaseid, mis seni töötasid suurte juuremaksudega, on nüüd annud 150 milj. rubla ülejääki. Elutarvete ja kergetööstuse toodang on 4. veerandis möödunud aastal tõusnud 41—78% võrreldes 3. veerandiga.

Kogu Vene tööstuse toodangu kohta võib öelda, et see on 1934.—35. a. tõusnud umbes sama palju kui oli tsariaegse Venemaa toodang 1913. a.

Hans G. Nielsen.

KIRJUTAJA maailmast

40-tunniline töönädal

Välismaail on ülestõstetud küsimus tööaja lühendamiseks 40-tunnile. Seda algatas ka rahvusvaheline töökonverents, kus see küsimus on veel pooleli. Seepärast on huvitav vaadelda tööaja pikkust trükiteöstuses mujal maades. Alljärgnev tabel näitab seda kujukalt:

Sajast töölisest töötab nädalas:

Maa	48 tundi või enam	40—48 tundi	40 tundi	vähem 40 t.
Prantsusmaa	78,05	14,89	3,98	3,08
Saksamaa	55,2	32,1	—	12,7
Schveits	0,9	90,3	—	8,8

Itaalias on keskmine tööaeg 45,5 tundi nädalas, Jaapanis 9,6 tundi päevas, Poolas 42,2 tundi nädalas, Ühendriikides 35,6 tundi raamatuteostuses ja 37 tundi ajalehtede trükikodades (arvud on nädala kohta).

Maailma trükikodade arv

Toome allpool ülevaate, kuipalju on maailmas trükikodasid üksikutes riikides:

P.-A. Ühendriigid	28 270
Saksamaa	15 700
Itaalia	8 000
Inglismaa	7 775
Prantsusmaa	6 743
Poola	3 000
Jaapani	2 988
Hispaania	2 550
Belgia	2 500
Hollandi	2 000
Kanaada	1 896
Austraalia	1 250
Tschechoslovakkia	1 200
Schveits	1 165

Kõik teised riigid alla 1 000.

„Korrespondent“ uutes kätes

Vanasti oli Saksa trükiteostuste liidu häälkandja üleilmilises kuulsuses. Tema toimetuse oli eeskujuks teistele ja sisukorraldus rahuldab ka nõudlikumaid trükiteostusi. Natside võimuletulekuga muutus olukord. Toimetajad

pisteti pokri, leht võeti tööfrondi valdusse. Reformeeriti ümber ka ajakiri. Senise 2 korda nädalas ilmuva lehe asemel pandi käima 1 kord kuus ilmuv „Korrespondent“ eriväljandannetena, spetsiaalharudele.

Nüüd võime eeskujuliku toimetuse asemel lugeda lehes ainult igatliiki tööfrondi korraldusi, määrusi ja natslikke lööklauseid.

Kahju, et vana „Korrespondenti“ tabas seesugune saatus.

Veidi statistikat

* Tööinspektorite andmete järele 1. nov. s. a. oli Tallinnas poligraafia alal töötavaid ettevõtteid kokku 43. Neist oli trükikodasid 30, köittekodasid 9, klišeetööstureid 2 ja kivitrükikodasid 2.

* Trükikodades oli üldse töötajaid 970. Nende hulgas on arvatud kaasa ka ametnikud, litograafid, köitjad ja valtsijad ning kivitrükikijad. Puhtrükiteostuse alal tegutsejaid võiks olla Tallinnas 600 ümber.

* Eestis ilmub praegu 7 igapäev ilmutat lehte: „Päevaleht“, „Vaba Maa“, „Postimees“, „Uus Eesti“, „Vesti Dnja“, „Estländische Zeitung“ ja „Sakala“.

* Paberitööstuse alal on praegu Eestis 28 ettevõtet, kus töötab 2435 töölist, nende hulgas 272 teenijat. Alaealisi oli 6.

Palju on vaja jõudu kirjutamiseks

Kirjutamine on ala, kus ei ole vaja kogu keha jõudu. Siiski nõuab see palju energiat, kui arvestada jõudu, mis kulub sulle hoidmiseks. Sulle peale vajutus nõuab 16½ grammi jõudu ja kui 7 tundi kirjutada, siis on vaja 8,4 tsentnerit jõudu. 40-aastase kirjutamise juures läheb vaja seega 24 522 000 kilo rõhust sulle.

Järgmine „Trükiteostuste“ ilmub 3. märtsil. Käsikirjade saatmise tähtaeg järgmisse numbrisse — 22. veebruar.

„Trükiteostuste“ toimetuse: Tallinn, Lühikejal 6—2.